

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MEMORII 1931-1944/ Joc ambiguu / Radu Lecca –
București: Paul Editions, 2020

Alexandru V. Diță (îngrijitor ediție)

ISBN: 978-606-8963-94-5

Redactare: *Mihaela Enache*

Nicoleta Petcu

Tehnoredactare: *Paul Editions*

Coperta: *Lucian Enache*

Paul Editions

Șos. Ștefan cel Mare nr. 15, Sector 2, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,

vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro

tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Tipar: ARTPRINT

E-mail: office@artprint.ro

Radu Lecca
Memorii 1931-1944

JOC AMBIGUU

între führer, Mareșal și
evreii din România

Ediție îngrijită de Alexandru V. DIȚĂ

Paul Editions

DESPRE MEMORII ȘI AUTORUL LOR

Destinul mi-a adus în fața ochilor un document despre a cărui importanță mi-am dat seama aproape instantaneu, nu datorită faptului că provenea din atât de râvnitele și invocatele „Arhive ale Securității comuniste”, ci pentru că purta semnătura „RADU LECCA” Adică a omului despre care, deși nu s-a știut niciodată mai nimic precis, s-a susținut că era un spion de anvergură mondială, a cărui viață aventuroasă și lipsită de scrupule nu l-a împiedicat să aibă întotdeauna și deopotrivă un cuvânt greu de spus, atât în fața mareșalului Antonescu cât și a conducerii Reichului, cu privire la cele mai delicate hotărâri referitoare la soarta României. Cel despre care s-a afirmat cu egală patimă că atâta timp cât a fost „comisarul general pentru probleme evreiești” a trimis la moarte sau, dimpotrivă, a salvat zeci de mii de vieți, realizând, ca urmare, o avere fabuloasă. Personajul supranumit „omul celui de-al V-lea par”, adică cel ce a obținut performanța de a „ocoli” condamnarea la moarte pronunțată în „procesul mării trădări naționale” (1946), fiind „cumpărat” în ultima clipă de la locul execuției - unde i se bătuse și stâlpul, alături de al mareșalului Ion Antonescu și al celorlalți -, fie de evreii recunoscători, fie de sovietici, ca recompensă pentru importante secrete dezvăluite lor. Cel despre care și în momentul de față se susține cu ardoare că a murit la închisoare în chinuri groaznice, prin anii '60, deși el s-a stins creștinește, în patul său, tocmai în 1980, la venerabila vârstă de 90 de ani.

Or, ceea ce aveam acum în mână era cheia acestei biografii legendare. Erau faptele reale la care Radu Lecca a participat direct în intervalul anilor 1931-1944, relatate de

el însuși în pagini memorialistice a căror exactitate trebuia pusă – date fiind circumstanțele în care au fost redactate – mai presus de orice îndoială, chiar dacă nu o dată, dar în mod firesc, apăreau a fi subiective.

Hotărârea de a publica manuscrisul s-a impus de la sine!
La fel și titlul pe care îl poarta!

Există deci o carte și un autor! Despre care, iată, vă veți putea pronunța de acum înainte în deplină libertate și, cel mai important, în deplină cunoștință de cauză.

O vom face și noi în cele ce urmează, dar evidențiind, ori de câte ori se va putea, inadvertențele dintre memorii și tot ceea ce s-a scris până acum despre Radu Lecca.

Așadar:

Cine a fost Radu Lecca?

Radu Lecca spune ca s-a născut „în județul Bacău” și ne lasă să înțelegem că ar fi vorba, probabil, de comuna Leca unde se găsea moșia tatălui său. În schimb, uită pur și simplu să treacă data nașterii, agasat probabil de nenumăratele declarații pe care le dădu-se de-a lungul timpului.

În *Hotărârea nr. 17* a „tribunalului poporului” din 17 mai 1946¹ se menționează că avea atunci 53 de ani, ceea ce ar însemna că era născut în 1893 sau 1894. Oricum, anul nașterii sale nu poate fi în nici un caz 1902, așa cum se acreditează într-o notă de subsol a unui volum de documente referitor la soarta evreilor din România în anii celui de-Al Doilea Război Mondial, recent apărut la București². După indicația bibliografică furnizată de îngrijitorii ediției, data pare a fi preluată din *Encyclopaedia of the Holocaust*, ale cărei patru volume au văzut lumina tiparului în 1990. Dacă nu avem de-a face cu o regretabilă eroare tipografică, data avansată este infirmată chiar de autorii notei (sau ai enciclopediei

menționate) atunci când susțin că Lecca a fost „condamnat pentru dezertare în timpul Primului Război Mondial”³. Or, la 14 sau 16 ani, nimeni nu putea fi trimis în instanță sub o asemenea acuzație. Cel puțin în România!

Din informațiile pe care le deținem, Radu Lecca s-a născut la 15 februarie 1890, dată confirmată, indirect, și de el în prezentele memorii atunci când face bilanțul anilor petrecuți la studii, în străinătate. Știm, de asemenea, că părinții săi s-au numit Dumitru și Alice. Despre tatăl său, Radu Lecca spune că ar fi fost „latifundiar” și că a făcut „politică liberală”, ajungând deputat și prefect, dar murind sărac, în 1907, tocmai din cauza angajării sale în politică.

Mult mai cunoscut este însă bunicul sau, nimeni altul decât Dimitrie Lecca, unul dintre ofițerii care au impus în noaptea de 10/11 februarie (stil vechi) 1866 abdicarea domnitorului Alexandru-Ioan Cuza. Ministru de război în guvernul locotenenței domnești instituite după abdicarea lui Cuza, a comandat o divizie în Războiul de Independență din 1877-1878, a ajuns general și a fost ministru de război și președinte al Camerei.

Între 1900-1914, Radu Lecca își face studiile la Viena și Paris, specializându-se, în final, după propria mărturie, în „economie politică și mai cu seamă în chestiuni monetare”.

În 1915 este chemat în țară pentru satisfacerea stagiului militar, absolvă Școala de Ofițeri de Infanterie și devine sublocotenent, participând cu acest grad la campaniile anilor 1916 și 1917.

Demobilizat după Pacea de la București, se angajează în serviciul unei organizații americane destinate aprovizionării regiunilor pustiite de război și în 1918-1920 este prezent în republicile caucaziene, în special la Tiflis (Tbilisi).

Opt ani rămâne din nou departe de țară, făcând afaceri cu predilecție în Austria, Germania și Italia.

URBIS | www.knowbooks.ro
Dar marea aventură a lui Radu Lecca începe abia în anii '30, după o tentativă nereușită de a pune pe picioare o afacere în România. În 1930-1931, când se afla la Paris, era un om de afaceri cu multiple relații și cunoștea nu mai puțin de nouă limbi străine. În capitala Franței, tot afacerile îl vor aduce în posesia unui set de documente provenind de la Ministerul de Externe Francez și care conțineau culisele tratatelor purtate de România în anii 1928-1931 cu cercurile financiare internaționale pentru contractarea unor împrumuturi necesare reabilitării economiei naționale. Deținând secrete compromițătoare cu privire la multe figuri marcante ale scenei politice din țară, se decide să revină în România. De ce? El susține, în memoriile de față, că „numai din dragoste pentru țara în care m-am născut”, afirmație care trebuie luată ca atare, dar care, mai mult ca sigur că maschează resorturi greu de deslușit în momentul de față.

Cert este că Lecca descinde la București tocmai în momentele crizei de guvern care a precedat alcătuirea cabinetului de „tehnicieni” condus de Nicolae Iorga (aprilie 1931). Obține relativ ușor o audiență la regele Carol al II-lea, căruia îi prezintă documente referitoare la „conjurația” pusă la cale de Nicolae Titulescu, adică tocmai cel investit inițial cu formarea noului guvern. Dacă ar fi să-l credem pe Lecca - și de ce nu am face-o - intervenția sa a fost hotărâtoare pentru decizia suveranului de a renunța la varianta Titulescu.

Abia întors la Paris, Lecca este însă implicat în scandalul declanșat de descoperirea „afacerii cifrului”, este arestat, judecat și condamnat la doi ani de închisoare pentru acțiuni în dauna siguranței naționale a Franței. Radu Lecca este convins că a fost „lucrat” de politicienii de la București, și de faimosul Birou 2, serviciul secret al armatei franceze. Adversarii săi vor spune, însă, că încă de atunci el servea

interesele Germaniei. Oricum, nu putem să nu remarcăm că, la proces, a fost apărat de doi avocați celebri, dintre care unul, Moro Gjafferi, fusese chiar ministru de justiție al Franței. Aceasta denotă fie că Lecca avea o situație financiară deosebit de înfloritoare, fie că s-a bucurat de sprijinul unor influente cercuri politico-economice, care rămân deocamdată greu identificabile.

După eliberarea din detenție este expulzat și, parcă pentru a întări aprehensiunile inamicilor săi, se duce la Berlin, unde credea că este singurul loc unde se mai putea afirma. Sosirea sa aici are loc în aprilie 1933, la câteva luni de la instalarea la putere a lui Adolf Hitler. Devine ziarist și, foarte rapid, prin intermediul unor lideri ai sașilor din Transilvania, ajunge chiar la oficiosul nazist „Volkischer Beobachter”. Mai mult decât atât, intră în anturajul intim al lui Alfred Rosenberg, unul dintre cele mai înalte personaje ale ierarhiei partidului nazist, fiind, după mărturia sa, timp de patru ani „consilierul” acestuia „pe probleme economice”. O mutare spectaculoasă și destul de greu de explicat! Mai ales că Lecca este nevoit să recunoască faptul că Rosenberg nu s-a mulțumit numai cu sfaturile sale „economice”, ci i-a impus și o „afacere”, nu tocmai „economică”, la București.

Ca urmare, va reveni în țară în calitate de corespondent al lui „Volkischer Beobachter”, dar cu misiunea expresă de a sprijini, cu banii Berlinului, o forță politică care, odată ajunsă la putere, să susțină interesele economice și politice ale Germaniei. Principala sa reușită în această privință se va numi Partidul Național Creștin, format în 1935 prin fuzionarea formațiunilor politice conduse de Octavian Goga și A.C. Cuza. Va eșua însă în tentativa de a perfectă o întrevvedere Rosenberg-Carol al II-lea și, mai târziu, va fi înlăturat din poziția privilegiată de „legătură” între Berlin și București.

Cum încă de la sosirea sa la București fusese contactat de serviciile de informații românești, cu care-l vedem că lucrează permanent, i-a fost chiar frică să se întoarcă în Germania. Și aceasta cu atât mai mult cu cât un om al său din apropierea lui Rosenberg – legătură pe care o întreținea în stilul clasic al serviciilor „Specializate” – îl avertizase asupra pericolelor unei reîntoarceri premature.

Revine deci la afaceri, și în această calitate, de simplu particular, îl prind evenimentele dramatice din vara anului 1940 și apoi venirea la putere a lui Ion Antonescu și a legionarilor, în septembrie același an. Mai deține însă un atu deosebit de important: relațiile excelente cu personalul Legației Germane de la București. Pe această cale intră în posesia unor informații extrem de importante referitoare la sprijinul pe care legionarii îl primeau din partea anumitor servicii germane. Încearcă deci să ajungă la Ion Antonescu și reușește acest lucru în zilele fierbinți ale rupturii brutale dintre legionari și Antonescu. Iată-l, încă o dată, ajuns ca prin miracol la cel mai înalt for de decizie și într-o situație deosebit de tensionată!

Conducătorul Statului, în loc de alte comentarii cu privire la datele furnizate de Lecca, îi dă acestuia o misiune de mare importanță: să-l întâmpine pe noul ministru al Germaniei la București, Manfred von Killinger și să-i comunice acestuia informațiile pe care le deține. Lecca nu a fost prea încântat de această însărcinare, care-l puneă într-o poziție delicată și chiar periculoasă. Va accepta totuși!

Mutarea făcută de Ion Antonescu, deși logică în contextul de atunci, ridică destule semne de întrebare. E greu de întrevăzut mai ales pe ce garanții de încredere s-a fundamentat decizia generalului, având în vedere că la procesul din mai 1946 a declarat că nu-l cunoștea pe Lecca decât din „incidentul de la Paris” și că aflase abia atunci că

mai trăia și că se afla în țară... Iar a-l câștiga de partea sa pe Manfred von Killinger era esențial pentru victoria asupra legionarilor, chiar dacă, cu puțin înainte, obținuse acordul de principiu al lui Adolf Hitler. Este încă unul din misterele care învăluie aceste apariții intempestive ale lui Radu Lecca în prim-planul evenimentelor fierbinți.

Se va achita cu brio de „misiunea” sa pe lângă Killinger, cu care va rămâne în cele mai bune raporturi și căruia îi creionează în această lucrare un portret total diferit de cel transmis nouă de Nicolae Rădescu sau Tudor Arghezi și, mai ales, de istoriografie.

După un soi de sinecură la Președinția Consiliului de Miniștri, va fi pentru scurt timp subdirector la Siguranța Generală, în opinia sa mai mult un prilej de a intra în conflict cu înalte personaje ale ierarhiei militare de atunci.

La 30 octombrie 1941, Lecca este numit „împuternicit al guvernului pentru pregătirea lucrărilor privind reglementarea regimului evreilor”. De fapt, această investitură cu o titulatură kilometrică fusese determinată de presiunea germană exercitată asupra Bucureștilor pentru soluționarea energică a „chestiunii evreiești”, prin intermediul lui Gustav Richter, consilier al Legației Germane în domeniu, și trimis special al lui Heinrich Himmler.

La procesul din 1946, Ion Antonescu a susținut că decizia de numire aparținuse lui Mihai Antonescu - ceea ce este corect - și că s-ar fi datorat susținerii pe care Lecca o avea din partea germanilor. Ceva adevăr trebuie să fie aici, pentru că însuși Lecca afirmă că amicul său Hermann von Ritgen fusese cel care susținuse această variantă, acceptată și de Mihai Antonescu.

Rezultatul cel mai important al pertractărilor - „colaborării”, spun alții - dintre Richter și Lecca a fost constituirea, în decembrie 1941, a Centralei Evreilor

LIBRIS | We know books
din România. Activitatea acestui organism a patronat-o Radu Lecca până în august 1944, cu mențiunea că între 7 septembrie 1943 - 23 august 1944 titulatura sa oficială a fost de „comisar general pentru probleme evreiești”. Insistența noastră asupra funcțiilor îndeplinite de Lecca se datorează și faptului că s-a spus adeseori despre el că ar fi fost ministru al „românizării”, portofoliu pe care nu l-a deținut niciodată⁴.

După 23 august 1944, Radu Lecca nu s-a găsit între cei arestați din primele zile ale instalării noii puteri. Cu alte cuvinte, nu a părut contemporanilor a fi chiar o personalitate de suprafață, astfel încât să existe motive presante care să determine reținerea sa imediată. La 20 septembrie 1944, dr. Nandor Gingold, fostul președinte al Centralei Evreilor, s-a predat de bunăvoie la Prefectura Poliției Capitalei, punându-se la dispoziția organelor de anchetă în condițiile în care în presă se ducea o furibundă campanie împotriva sa și a Centralei⁵. E foarte posibil ca numai atunci să fi ajuns în detenție și Radu Lecca.

Ceva mai târziu, în orice caz după noiembrie 1944, când ziarele bucureștene îi mai semnalau prezența în închisoarea Văcărești, el a fost predat autorităților Sovietice, în virtutea aceluiași motive invocate și în cazul mareșalului Ion Antonescu și al principalilor săi colaboratori. În toamna anului 1944 era încă în rigoare așa-numita *Declarație de la Moscova* (1 noiembrie 1943) care stabilea că judecarea „criminalilor de război” se va face în țările unde aceștia au comis crimele, iar în cazul în care acțiunile lor au afectat mai multe state, Aliții urmau să ia „hotărâri comune”. În așteptarea acestei „hotărâri comune” - de fapt până la constituirea Tribunalului Internațional de la Nürnberg și la stabilirea celor ce aveau să fie judecați acolo (în exclusivitate germani) - fiecare dintre Aliți s-a îndeletnicit cu „vânătoarea liberă” a tuturor celor care corespundeau sau

păreau să corespundă definiției de „criminal de război”. Era o acțiune mai mult preventivă, decât „legală”!

Radu Lecca atribuie trimiterea sa în U.R.S.S. lui Maniu, Brătianu - aceștia doi, mai mult generic - și Nicolae Penescu, ministru de interne în al doilea cabinet condus de generalul Constantin Sănătescu (4 noiembrie - 6 decembrie 1944). Fapt ce confirmă supoziția noastră că n-a putut fi preluat de ruși anterior lui noiembrie 1945.

Dar Lecca acuză autoritățile de la București în primul rând pentru că l-au trimis la Moscova ca principal responsabil pentru toți evreii din România Mare sau din zonele ocupate de armata română morți în timpul războiului - o acuzație total deplasată; pentru deportarea evreilor la Auschwitz - ceea ce era complet fals, știut fiind ca *evreii aflați sub jurisdicție românească nu au ajuns niciodată în lagărele de concentrare organizate de germani*; pentru victimele de pe „Struma” - de-a dreptul o stupizenie cinică, fiindcă această navă fusese scufundată în februarie 1942 de un submarin sovietic, fapt cunoscut, desigur, autorităților de la Moscova. Din scurta mențiune, cuprinsă în partea de manuscris găsită, referitoare la detenția în U.R.S.S. rezultă că N.K.V.D.-ul l-a anchetat cu multă „aplicație” pentru aceste învinuiri false.

În aprilie 1946, Radu Lecca este adus în țară, împreună cu Ion Antonescu și alți colaboratori ai săi, pentru a compărea într-un proces ce se dorea răsunător, numit pompos, dar mai ales fals, „al marii trădări naționale”. Privind cu atenție lista celor 24 de acuzați (inclusiv cei judecați în contumacie) putem constata că, dintre ei, Radu Lecca ocupase rangul cel mai mic în guvernarea Antonescu.

Includerea sa în acest „lot”, dar mai ales în rândul celor 7 condamnați la moarte s-a datorat implicării sale în aplicarea politicii guvernului Antonescu în „chestiunea evreiască”. În cele din urmă, sentința de condamnare la moarte pentru